

Keskeisimmät nostot ja johtopäätökset Pohjois-Karjalan nykytilasta ja tulevaisuudesta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

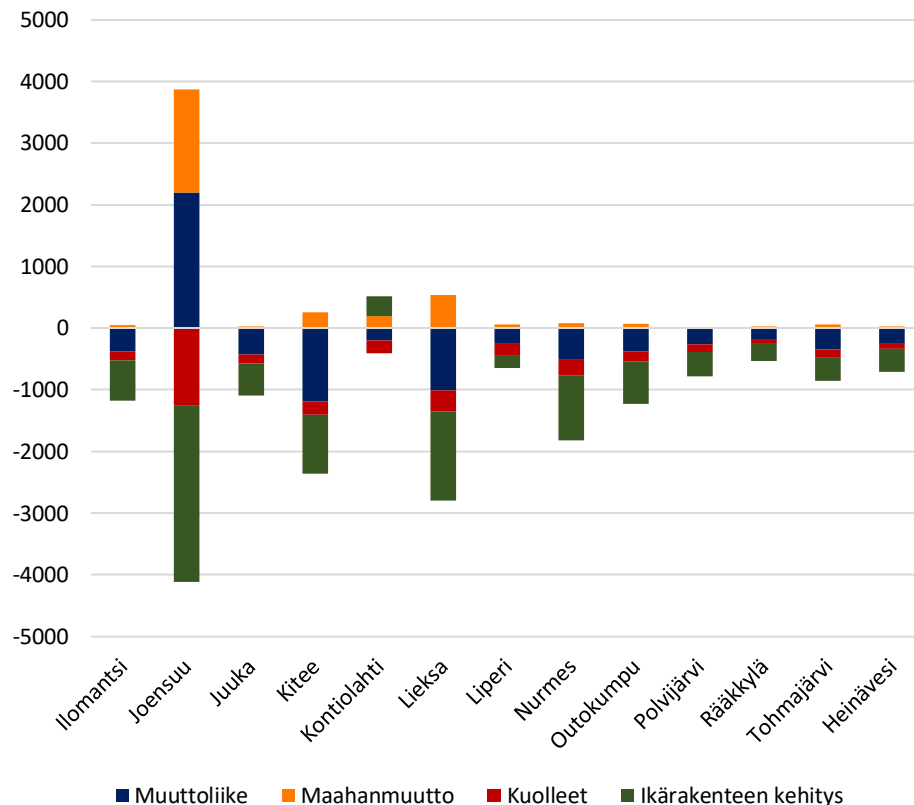

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Pohjois-Karjalan työikäisen väestön kehitys oli eriytynyttä 2010-luvulla

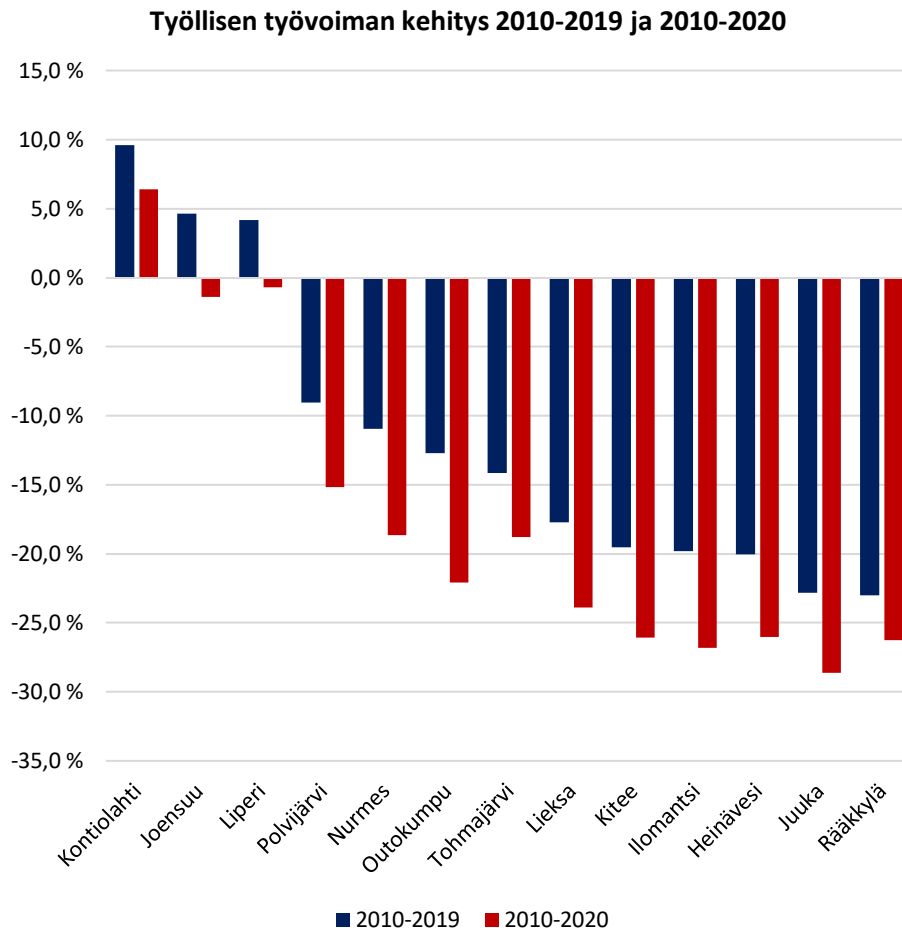
- Pohjois-Karjalan työikäinen väestö (15-64-vuotiaat) **supistui 13 000 henkilöllä 2010-luvulla** (-11,7%).
- Työikäisen väestön kehitys oli kuitenkin erittäin eriytynyttä 2010-luvulla Pohjois-Karjalan sisällä. Kuntatasolla työikäisen väestön kehitys vaihteli maltillisen kasvun ja erittäin voimakkaan supistumisen välillä.
- Työikäisen väestön kehityksen perusteella maakunta jakaantuu kahteen alueeseen:
 1. Joensuun ydinkaupunkiseutuun, jossa väestönkehitys on sinnittelevää.
 2. Muuhun maakuntaan, jossa väestön supistuminen on lähes kroonista.
- Koko maakunnassa ja useimmissa kunnissa etenkin ikärakenteen kehitys selittää työikäisen väestön supistumista; **työikäisestä väestöstä poistui huomattavasti enemmän henkilöitä, kun työikäiseen väestöön siirtyi 2010-luvulla.**
- Joensuun ydinkaupunkiseudun kehitystä vahvistivat Joensuun muuttovoitot ja maahanmuutto sekä nuorempi ikärakenne.

Työikäisen väestön kehityksen osatekijät 2010-luvulla Pohjois-Karjalan kunnissa

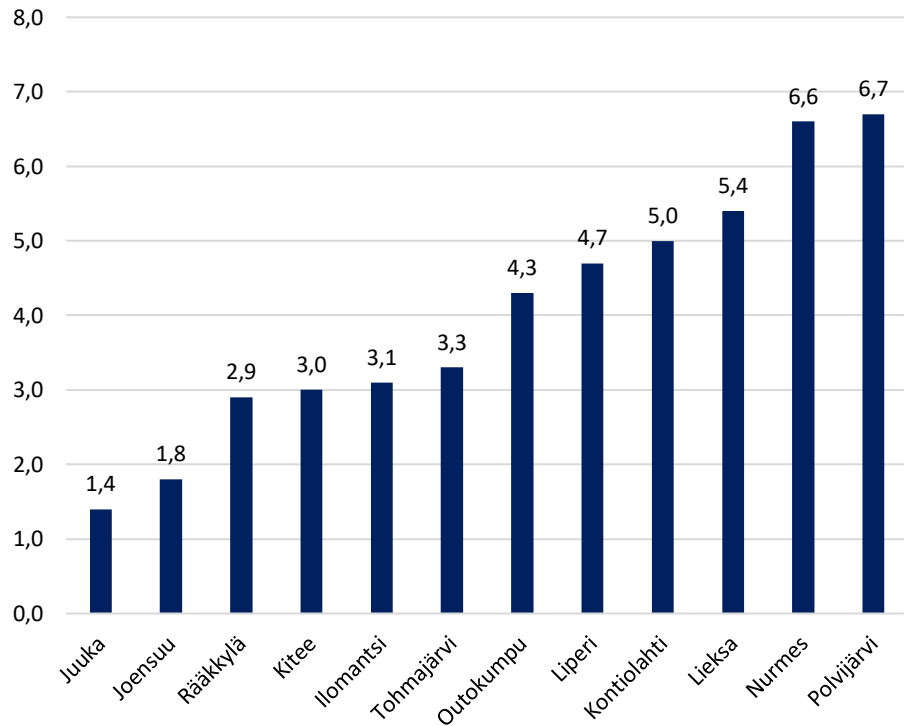
Työllisen väestön kehitys oli työikäisen väestön kehitystä maltillisempaa, erot ovat kuntien välillä kuitenkin suuria

- Vuosien 2010-2019 aikana työllinen väestö supistui 1 922 henkilöllä eli 3 prosentilla.
- Vuoden 2020 kehitys tarkoitti Pohjois-Karjalassa kuitenkin työllisen väestön supistumista lähes 3 000 henkilöllä.
- Työllisen työvoiman kehitys oli kuntatasolla erittäin eriytynyttä. Työllisen väestön kehitys seurasi pitkälti jakoa Joensuun ydinkaupunkiseutuun ja muuhun maakuntaan.
- Vuosien 2010-2019 aikana työllinen väestö kasvoi Joensuussa, Liperissä ja Kontiolahdella, muissa kunnissa työllinen väestö supistui 9 prosentista 23 prosenttiin.
- Vuoden 2020 aikaan työllisten määrä väheni voimakkaasti kaikissa maakunnan kunnissa. Vuoden 2020 huomioiden ainoastaan Kontiolahden työllisten määrä kasvoi vuosien 2010-2020 aikana.

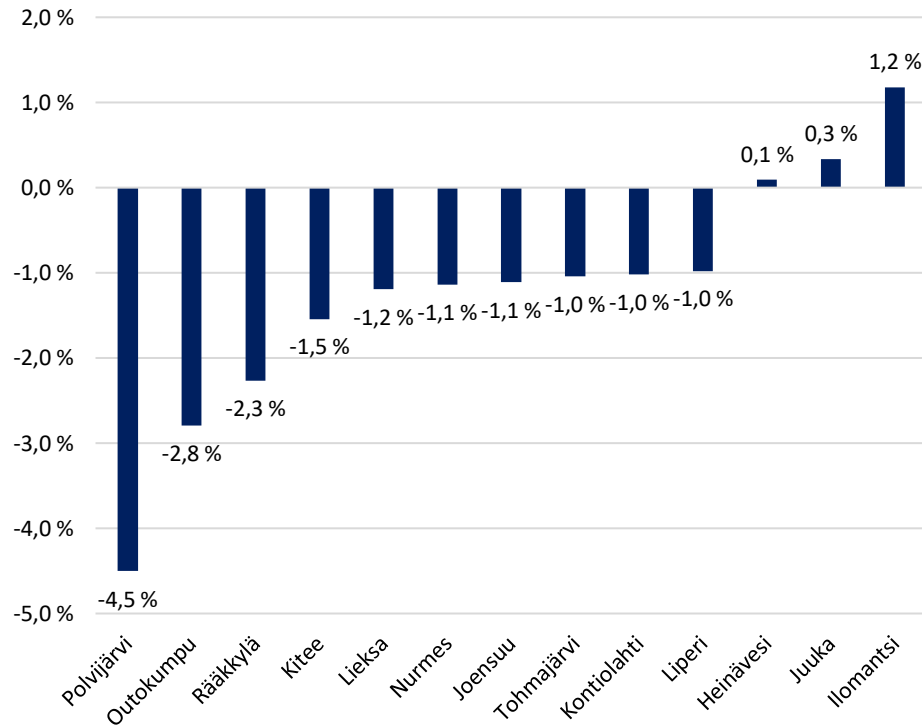

Työllisyysaste vahvistui 2010-luvulla merkittävästi kaikissa maakunnan kunnissa

Työllisyysasteen muutos 2010-2019, prosenttiyksikköä

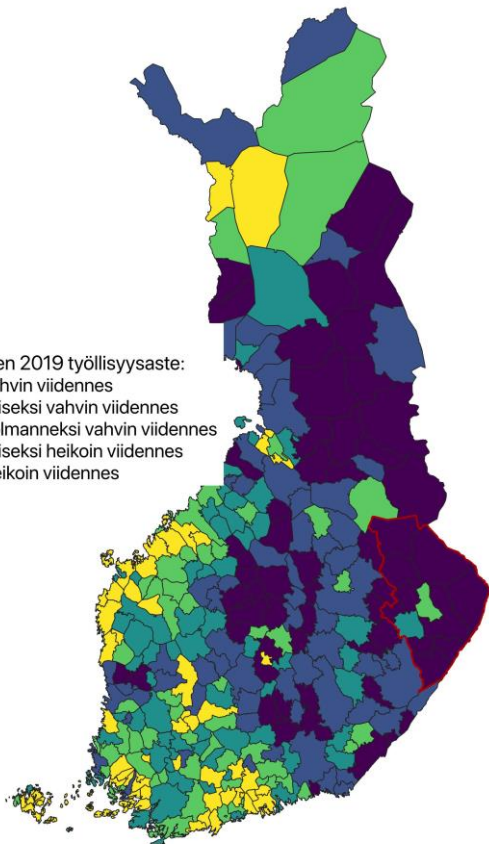
Työttömyysasteen muutos 2010-2019, prosenttiyksikköä

Pohjois-Karjalan työllisyysaste ja työttömyysaste ovat kuitenkin yhä heikkoja

Vuoden 2019 työllisyysaste:

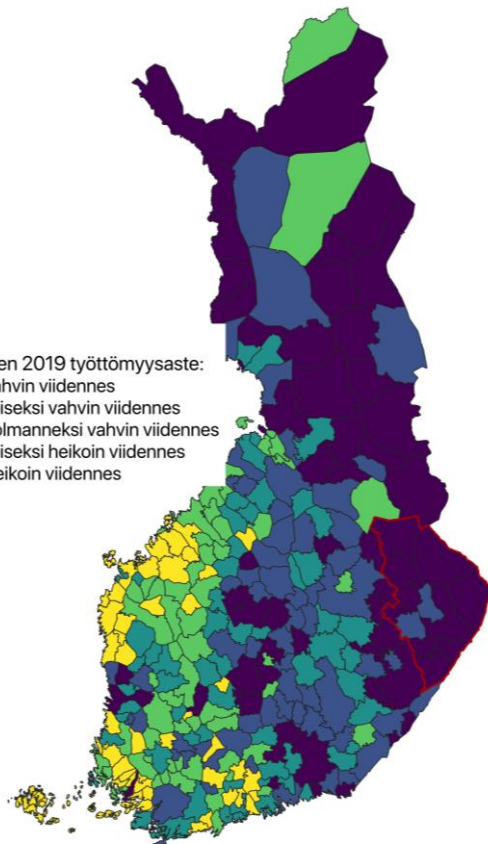
- Vahvin viidennes
- Toiseksi vahvin viidennes
- Kolmanneksi vahvin viidennes
- Toiseksi heikoin viidennes
- Heikoin viidennes

Työllisyysaste 2019

Vuoden 2019 työttömyysaste:

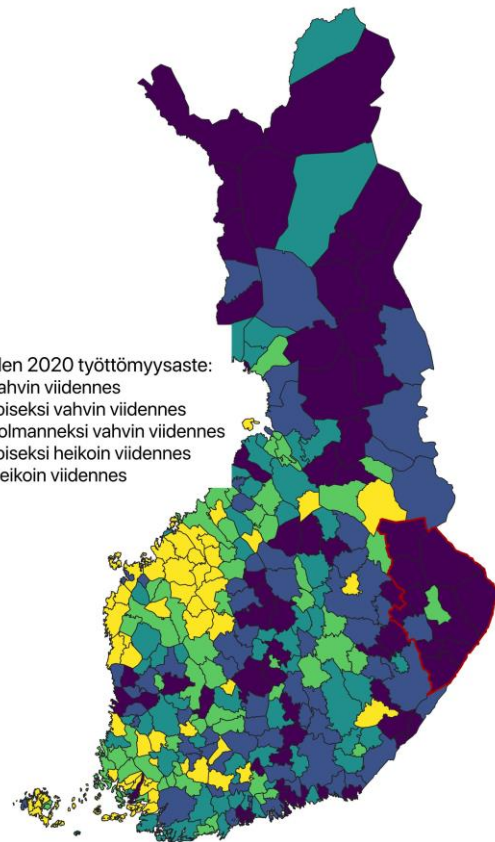
- Vahvin viidennes
- Toiseksi vahvin viidennes
- Kolmanneksi vahvin viidennes
- Toiseksi heikoin viidennes
- Heikoin viidennes

Työttömyysaste 2019

Vuoden 2020 työttömyysaste:

- Vahvin viidennes
- Toiseksi vahvin viidennes
- Kolmanneksi vahvin viidennes
- Toiseksi heikoin viidennes
- Heikoin viidennes

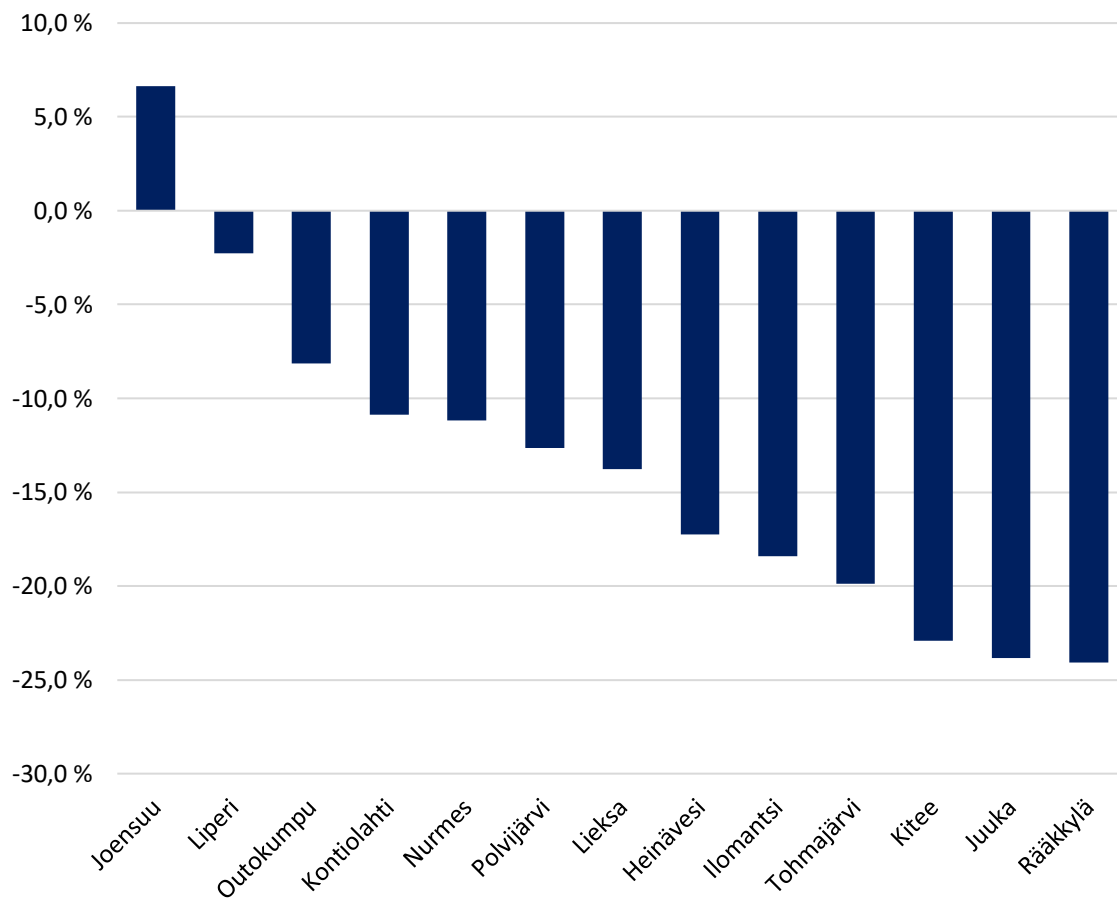

Työttömyysaste 2020

Pohjois-Karjalan työpaikkakehitys 2010-2018

- Vuosien 2010-2018 aikana Pohjois-Karjalan työpaikkojen määrä väheni 2 455 työpaikalla. Työpaikkojen määrä väheni voimakkaasti 2010-luvun alussa, mutta 2010-luvun puolivälin jälkeen työpaikkojen määrä kasvoi taas maakunnassa.
- Toimialoittain kehityksessä on merkittäviä eroja. Työpaikkojen määrä supistui erittäin voimakkaasti maa- ja metsätalouden, koulutuksen ja julkishallinnon aloilla. Kasvua tapahtui etenkin hallinto- ja tukipalveluiden, sote-palveluiden sekä informaation ja viestinnän aloilla.
- Kunnittain työpaikkakehitys vaihteli merkittävästi. Työpaikkakehitys oli vahvaa Joensuussa; vaihtelevaa muussa maakunnassa.

Työpaikkojen ja työllisten kehitys (%) 2010-2018

Työikäisen väestön, työvoiman ja työpaikkakehityksen ennakointi

Pohjois-Karjalan työmarkkinoiden tulevaisuutta on ennakoitu tarkastelemalla maakunnan ja maakunnan kuntien **työikäisen väestön, (työllisen) työvoiman ja työpaikkojen kehitystä 2020-luvulla.**

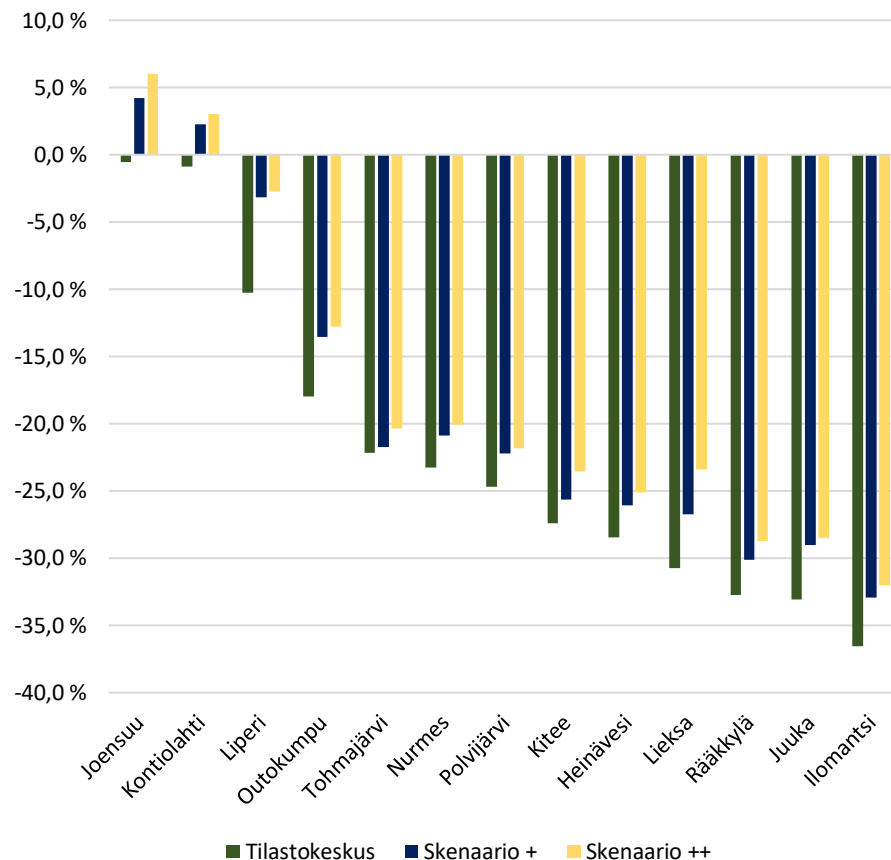
1. **Työikäisen väestön kehitystä** ennakoitiin kolmella eri skenaariolla. Työikäisen väestön kehityksen ”pohjaennuste” on Tilastokeskuksen väestöennuste, jonka tueksi on tehty kaksi vahvempaa kehitystä kuvaavaa väestöennustetta. Kaksi vahvemman kehityksen väestöennustetta perustuvat MDI:n väestöennustemalliin, joka vastaa pohjaolettamiltaan Tilastokeskuksen väestöennustetta, mutta jossa tiettyjä väestönkehityksen osa-alueita on muokattu.
2. **Työllisen työvoiman ennuste** on tehty toimialoittain (TOL 2008) perustuen työikäisen väestön ennakoituun kehitykseen 2020-luvulla. Työvoiman ennusteessa yhdistetään trendiennustetta, työikäisen väestön ennustetta sekä VATT:n toimialoittaisen työvoiman tarpeen ennakoitua kehitystä 2020-luvulla. Ennuste kuvaa TOL 2008 luokituksen yleisellä tasolla kunnittain työllisen työvoiman kehityksen eri väestöskenaarioissa vuoteen 2030.
3. **Työpaikkojen kehityssennuste** on pitkälti trendiennuste, jossa on erikseen huomioitu eri toimialojen suhteellinen kehitys suhteessa muuhun kunnan kehitykseen. Trendiennuste kuvaa käytännössä vuosien 2007-2018 kehityksen perusteella 2020-luvun kehitystä.

→ Ennakoinnissa ei olla huomioitu vuoden 2020 vaikutuksia, sillä tästä vuodesta ei ole saatavilla tarvittavaa dataa, eikä vuoden 2020 kehityksen vaikutuksia voida vielä kokonaisuudessaan tulkita.

Pohjois-Karjalan työikäisen väestön ennuste

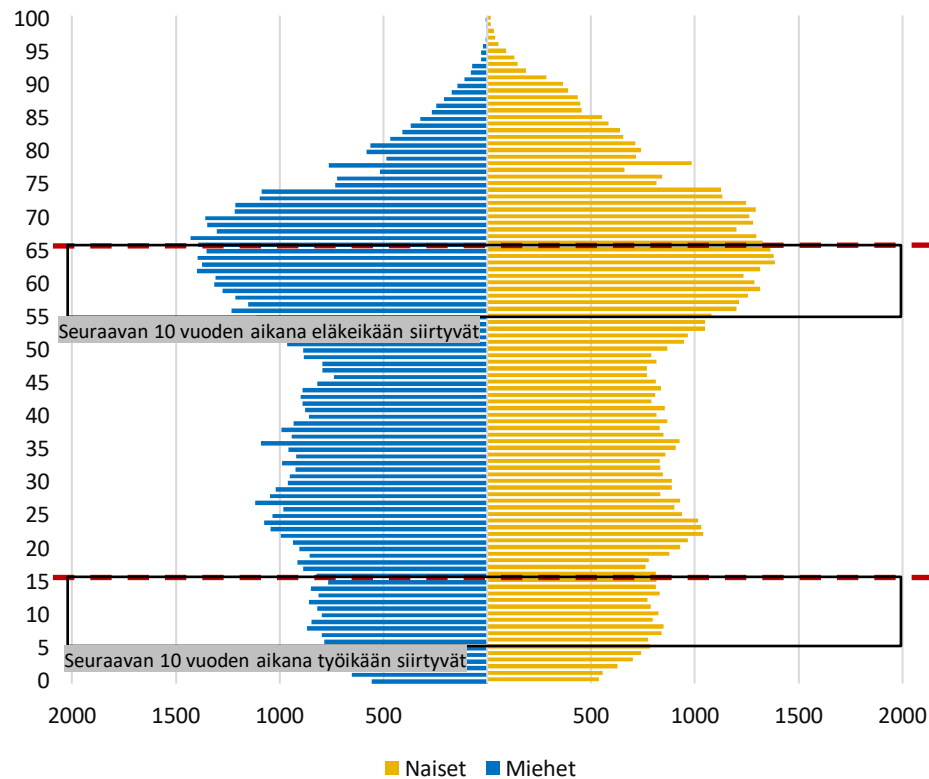
- Tilastokeskuksen väestöennusteessa Pohjois-Karjalan työikäinen väestö vähenee 9 799 asukkaalla/ -10,0 %
- Skenaariossa + Pohjois-Karjalan työikäinen väestö vähenee 5 714 asukkaalla/ -5,8 %
- Skenaariossa ++ Pohjois-Karjalan työikäinen väestö vähenee 4 220 asukkaalla/ -4,3 %
- Kuntatasolla polarisaatio Joensuun ydinkaupunkiseudun ja muun maakunnan välillä säilyy kaikissa skenaarioissa.
- Skenaariosta riippuen Joensuun ydinkaupunkiseudulla työikäinen väestö joko vähenee hieman tai kasvaa kohtuullisesti.
- Muussa maakunnassa työikäisen väestön kehitys jää käytännössä kaikissa kunnissa ja kaikissa skenaarioissa erittäin heikoksi.

Työikäisen väestön kehitys 2019-2030

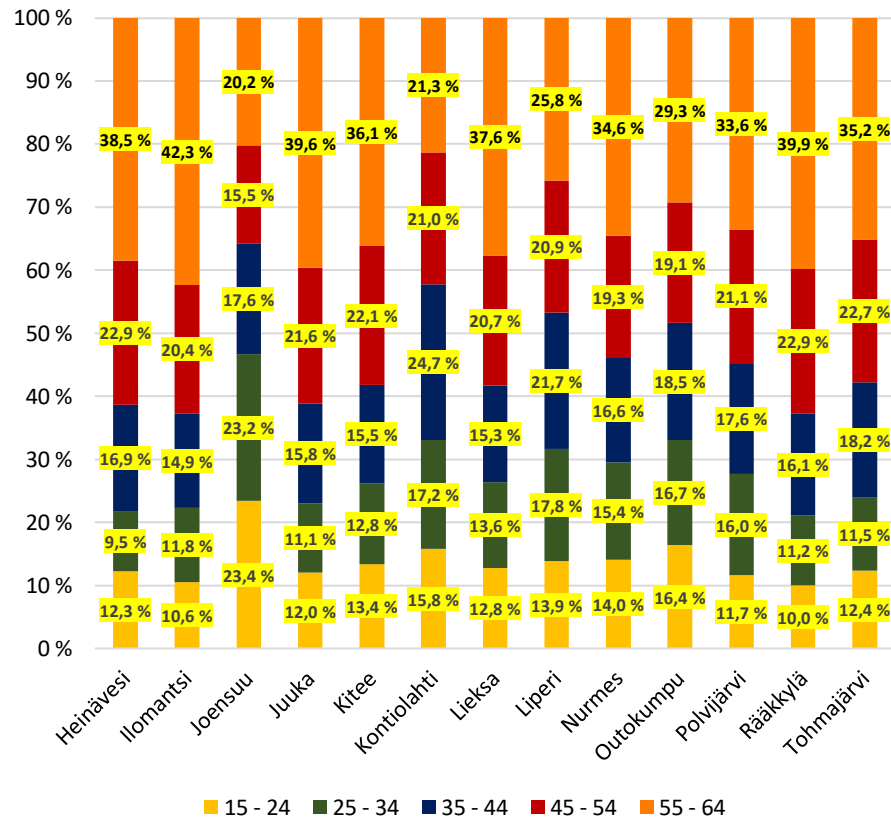

Pohjois-Karjalan ikärakenne supistaa 2020-luvulla erittäin voimakkaasti työikäistä väestöä

Pohjois-Karjalan väestöpyramidi 2019

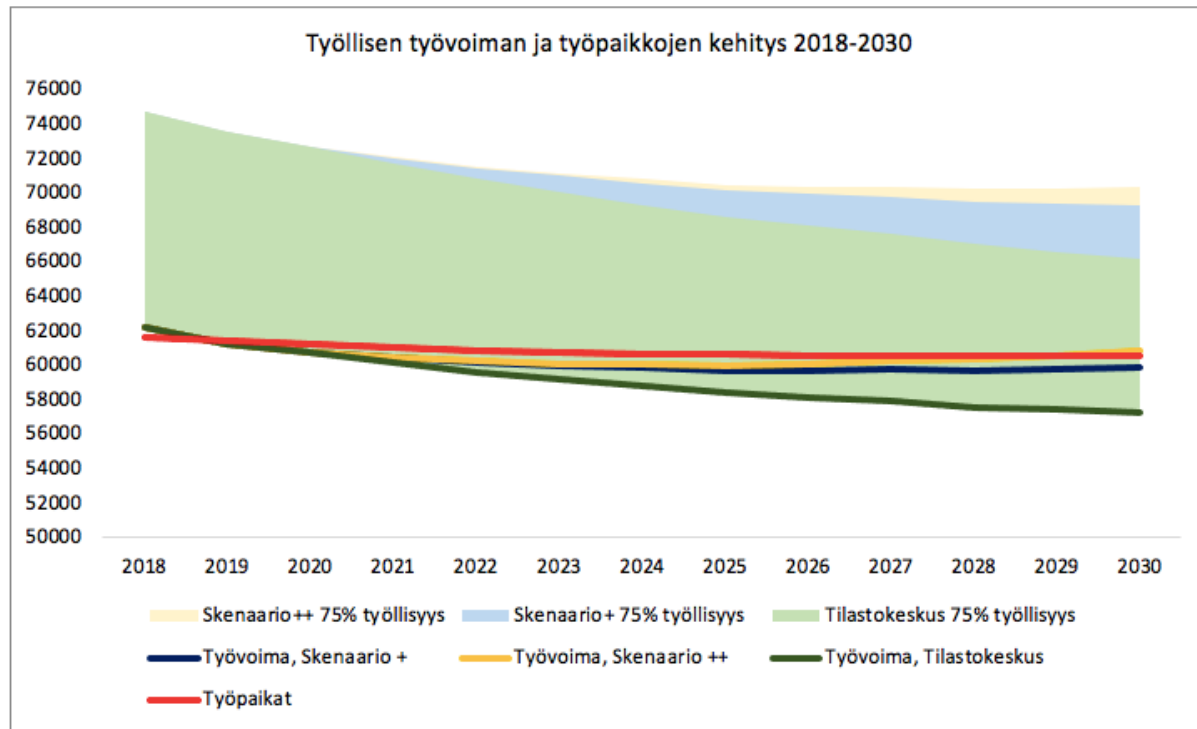

Kunnittainen työikäisten ikärakenne 2019

Pohjois-Karjalan kuntien työllinen työvoima ja työpaikat eri skenaariossa 2018-2030

- Tilastokeskuksen väestöennusteessa Pohjois-Karjalan työllinen väestö vähenee **4 935 asukkaalla/-7,9 %**
- Skenaariossa + Pohjois-Karjalan työllinen väestö vähenee **2 285 asukkaalla/-3,7 %**
- Skenaariossa ++ Pohjois-Karjalan työllinen väestö vähenee **1 335 asukkaalla/-2,1 %**
- Työpaikkojen määrä vähenee trendiskenaariossa **1 055 työpaikalla eli -1,7 prosentilla.**
- Koska maakunnassa on merkittävästi potentiaalista ei työllistä väestöä, työllisyysasteen nousu tarjoaisi mahdollisuuden merkittävästi ennakoitua vahvempaan työllisen työvoiman kehitykseen.

Pohjois-Karjalan kuntien työllinen työvoima ja työpaikat eri skenaariossa 2018-2030

	Työllinen työvoima, Tilastokeskus 2018-2030	Työllinen työvoima, SK+ 2018-2030	Työllinen työvoima SK++ 2018-2030	Työpaikat 2018-2030
Heinävesi	-27,8 %	-25,4 %	-24,5 %	-19,3 %
Ilomantsi	-35,3 %	-31,6 %	-30,6 %	-14,5 %
Joensuu	2,0 %	6,9 %	8,8 %	6,3 %
Juuka	-31,7 %	-27,6 %	-27,0 %	-23,9 %
Kitee	-28,4 %	-26,7 %	-24,6 %	-26,4 %
Kontiolahti	1,5 %	4,8 %	5,5 %	-0,5 %
Lieksa	-30,1 %	-26,0 %	-22,6 %	-13,5 %
Liperi	-7,3 %	0,0 %	0,4 %	-2,9 %
Nurmes	-21,5 %	-19,1 %	-18,3 %	-10,8 %
Outokumpu	-16,4 %	-11,8 %	-11,0 %	-7,4 %
Polvijärvi	-23,8 %	-21,3 %	-20,9 %	-15,8 %
Rääkkylä	-31,8 %	-29,2 %	-27,8 %	-21,6 %
Tohmajärvi	-21,7 %	-21,2 %	-19,8 %	-13,0 %

Pohjois-Karjalan toimialoittainen työvoima- ja työpaikkakehitys 2018-2030

	Työllinen työvoima, Tilastokeskus	Työllinen työvoima, SK+	Työllinen työvoima, SK++	Työpaikat	Huomioita työvoiman ja työpaikkojen kohtaamisesta
A Maatalous, metsätalous	-1235	-1141	-1104	-1399	Työpaikat ja työvoima supistuvat erittäin voimakkaasti. Kohtuullinen työttömyysriski
B Kaivostoiminta ja louhinta	48	62	66	55	Maltillista kasvua sekä työpaikoissa, että työvoimassa
C Teollisuus	-469	-51	95	-799	Työpaikat vähentyvät voimakkaasti, työvoiman kehitys vaihtelee eri skenaarioissa. Merkittävä työttömyysriski.
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto	-14	-7	-5	-23	Ei merkittävästi työpaikkoja tai työvoimaa
E Vesihuolto ja muu ympäristön..	-24	-12	-7	58	Työpaikat kasvavat hieman työvoimaa voimakkaammin.
F Rakentaminen	-258	-81	-19	-249	Työpaikat vähenevät, työvoiman kehitys vaihtelee. Skenaariosta riippuen työttömyysriski
G Tukku- ja vähittäiskauppa	-950	-713	-629	-313	Työvoima vähenee työpaikkoja voimakkaammin. Kohtuullinen työvoimapulan riski
H Kuljetus ja varastointi	-478	-375	-337	-252	Työvoima vähenee työpaikkoja voimakkaammin. Kohtuullinen työvoimapulan riski
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	147	259	298	308	Työpaikkojen määrä kasvaa voimakkaasti. Skenaariosta riippuen työvoimapulan riski
J Informaatio ja viestintä	258	333	360	334	Työpaikkojen määrä kasvaa voimakkaasti. Skenaariosta riippuen työvoimapulan riski
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	-88	-65	-56	-114	Työpaikkojen määrä vähenee työvoimaa enemmän.
L Kiinteistöalan toiminta	88	118	130	111	Työpaikkojen ja työvoiman kehitys vastaavaa.
M Ammat., tietl. ja tekn. toiminta	-305	-215	-184	-456	Työpaikkojen määrä supistuu työvoimaa enemmän. Kohtuullinen työttömyysriski.
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	547	756	829	583	Työpaikat kasvavat työvoimaa vähemmän. Työttömyysriski
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus	-794	-676	-631	-53	Työvoima supistuu työpaikat eivät merkittävästi. Työvoimapulan riski.
P Koulutus	-780	-589	-522	-563	Voimakasta supistumista. Skenaariosta riippuen Työvoimapulan riski.
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	-250	315	520	1523	Työpaikkojen määrä kasvaa voimakkaasti. Työvoima kehittyy heikosti. Erittäin suuri työvoimapulan riski.
R Taiteet, viihde ja virkistys	28	84	104	78	Työpaikkojen ja työvoiman kehitys vastaavaa.
S Muu palvelutoiminta	-222	-154	-128	-435	Työpaikat supistuvat työvoimaa enemmän. Työttömyysriski
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	-59	-42	-36	643	Työpaikkojen määrä kasvaa, työvoima ei. Työvoimapulan riski.
Tuntematon	-122	-91	-79	-139	

Työvoiman ja työpaikkojen ennakointi kohtaanto 2018-2030	Ilomantsi	Joensuu	Juuka	Kitee	Konttilahti	Lieksa	Liperi	Nurmes	Outokumpu	Polvijärvi	Rääkkylä	Tohmajärvi	Heinävesi
A Maa- ja metsätalous	Ei riskejä	Työttöm. riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Työttöm. riski	Pieni työttöm. riski.	Työttöm. riski.	Ei riskejä	Työttöm. riski.	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä
B Kaivos-toiminta	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Suuri työttöm. riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä
C Teollisuus	Ei riskejä	Suuri työttöm. riski	Suuri työttöm. riski	Suuri työttöm. riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Työttöm. riski	Ei riskejä	Työttöm. riski	Ei riskejä	Työttöm. riski	Ei riskejä	Suuri työttöm. riski
D + E Sähkö- lämpöhuolto + vesihuolto	Ei riskejä	Pieni työvoima-pulan riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä
F Rakentaminen	Ei riskejä	Työttöm. riski	Ei riskejä	Suuri työttöm. riski	Työttöm. riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Pieni työvoima-pulan riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Pieni työvoima-pulan riski	Ei riskejä	Ei riskejä
G Tukku- ja vähittäiskauppa	Pieni työvoima- pulan riski	Pieni työvoima- pulan riski	Pieni työvoima- pulan riski	Pieni työvoima- pulan riski	Pieni työvoima- pulan riski	Pieni työvoima- pulan riski	Pieni työvoima- pulan riski	Pieni työvoima- pulan riski	Pieni työvoima- pulan riski	Pieni työvoima- pulan riski	Pieni työvoima- pulan riski	Pieni työvoima- pulan riski	Pieni työvoima- riski
H Kuljetus ja varastointi	Työvoima-pulan riski	Pieni työvoima- pulan riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Työvoima-pulan riski	Ei riskejä	Pieni työvoima- pulan riski	Pieni työvoima-pulan riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Työttöm. riski	Ei riskejä
I Majoitus- ja ravitsemis-toiminta	Työttöm. riski	Työvoima-pulan riski	Pieni työv.-pulan riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Työvoima-pulan riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Työvoima-pulan riski	Pieni työttöm. riski	Ei riskejä	Työttöm. riski	Pieni työvoima-pula
J Informaatio ja viestintä	Ei riskejä	Työvoima-pulan riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Työttöm. riski	Ei riskejä	Pieni työttöm. riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä
L Kiinteistöalan toiminta	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Pieni työvoima-pulan riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä
M Ammatillinen, tieteellinen tekn. toim.	Pieni työttöm. riski	Suuri työttöm. riski	Ei riskejä	Pieni työv.-pulan riski	Merkittävä työttöm. riski		Pieni työttöm. riski	Pieni työttöm. riski	Pieni työttöm. riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Pieni työttöm. riski
N Hallinto- ja tukipalvelu-toiminta	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Pieni työv.-pulan riski	Pieni työttöm. riski	Pieni työvoima-pulan riski	Pieni työttöm. riski	Työttöm. riski	Pieni työttöm. riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Pieni työttöm. riski	Pieni työttöm. riski
O Julkinen hallinto ja maanpuol.	Työvoima-pulan riski	Työv.-pulan riski	Pieni työvoima-pulan riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Suuri työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pulan riski	Ei riskejä	Pieni työttöm. riski	Ei riskejä	Pieni työvoima-pulan riski	Työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pula
P Koulutus	Ei riskejä	Työttöm. riski*	Pieni työvoima-pulan riski	Ei riskejä	Pieni työvoima-pulan riski		Pieni työvoima-pulan riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Pieni työvoima-pulan riski	Ei riskejä	Pieni työvoima-pula
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	Suuri työvoima-pulan riski	Suuri työvoima-pulan riski	Suuri työvoima-pulan riski	Suuri työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pulan riski	Suuri työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pulan riski	Suuri työvoima-pulan riski	Suuri työvoima-pulan riski	Suuri työvoima-pulan riski	Suuri työvoima-pulan riski	Suuri työvoima-pulan riski	Suuri työvoima-pula
R Taiteet, viihde ja virkistys	Pieni työvoima-pulan riski	Suuri työttöm. riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä	Ei riskejä
S Muu palvelutoiminta	Pieni työttöm. riski	Suuri työttöm. riski	Työttöm. riski	Ei riskejä	Pieni työvoima-pulan riski	Työttöm. riski		Työttöm. riski	Pieni työttöm. riski	Ei riskejä	Ei riskejä	Pieni työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pula
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	Pieni työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pulan riski	Työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pulan riski	Työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pulan riski	Pieni työvoima-pula

Näkökulmia ja johtopäätöksiä analyysin perusteella

Näkökulmia ja johtopäätöksiä

1. Työikäisen väestön voimakas toteutunut ja tuleva supistuminen

- Maakunnan työikäinen väestö on supistunut 2010-luvulla voimakkaasti, ja uhkaa supistua myös 2020-luvulla suhteellisen voimakkaasti. Miten maakunnan houkuttelevuus niin väestön ja investointien näkökulmasta turvataan toimintaympäristössä jossa väestöpohja supistuu? Täytyisikö maakunnan lähteä tavoittelemaan vahvempaa (työikäisen) väestön kehitystä vai hyväksyä pitkälti ikärakenteesta kumpuava supistuminen ja lähteä rakentamaan tämän pohjalta tulevaisuutta?

2. Alueen sisäinen eriytyminen on erittäin voimakasta

- Käytännössä kaikilla tarkastelun mittareilla Pohjois-Karjala jakaantuu Joensuun ydinkaupunkiseutuun joka kasvaa tai sinnittelee. Muussa maakunnassa taas työpaikat, työvoima, työikäinen väestö jne. ovat supistuneet ja uhkaavat supistua erittäin voimakkaasti. Miten maakunnan voimakas eriytyminen vaikuttaa maakunnan tulevaisuuteen ja miten alueella vältetään tämän negatiiviset kokonaisvaikutukset (esim. osa-optimoinnin tai alueen houkuttelevuuden kannalta). Miten maakunnassa lähdetään rakentamaan tulevaisuutta, jossa huomioidaan maakunnan kaikkien kuntien toimintaympäristö ja edut?

3. Koko maakunnan tasolla ja useimmissa kunnissa työllisyysasteen kasvu tarjoaisi merkittävästi ennakoitua vahvemman työllisen työvoiman kehityksen.

- Työikäisen väestön supistumisen vaikutukset jäisivät merkittävästi vähäisemmiksi, jos maakunnan työllisyysastetta onnistuttaisiin nostamaan merkittävästi nykyisestä. Merkittävässä osassa alueen kuntia työllisyysasteen vahvistuminen pystyisi vastaamaan täysin etenkin 2020-luvun alussa työikäisen väestön supistumisen tuomiin vaikutuksiin työllisen työvoiman kehitykseen. Kuinka suuri osa nykyisestä ei-työllisestä väestöstä olisi aktivoitavissa työmarkkinoiden käyttöön ja millaisia toimia tämä vaatii?

Näkökulmia ja johtopäätöksiä

4. Toimialoista etenkin terveys- ja sosiaalialalla työvoimapulan uhka on huomattava.

- Erityisesti terveys- ja sosiaalialan työvoiman kehitys ei vastaa ennakoitua työvoiman tarvetta käytännössä missään maakunnan kunnassa. Väestön ikääntyminen tulee oletettavasti lisäämään työvoiman tarvetta sote-sektorilla ja tämän vaikutus näkyy kaikissa alueen kunnissa. On oletettavaa, että myös muussa maassa sote-sektorilla työvoiman tarve kasvaa; miten Pohjois-Karjala onnistuu vastaamaan mahdolliseen työvoimapulaan koko alueella sote-sektorilla?

5. Miten maakunta varmistaa, että alueella on osaavaa työvoimaa saatavilla myös tulevaisuudessa aloille, joilla ennakoidaan kasvua?

- Mikä on esimerkiksi työvoimapolitiittisten toimien, pendelöinnin koulutuksen, maan sisäisen muuttoliikkeen, kvmuuttoliikkeen, digitalisaation jne. vastaus osaavan työvoiman saannin varmistamiseksi niin koko maakunnalle kuin alueen eri kunnille? Miten maakunnassa vältetään, ettei työvoima muodostu pullonkaulaksi alueen elinvoiman vahvistumiselle.

6. 2020-luvulla kilpailu väestöstä, osaajista, investoinneista ja muista resursseista tulee kiihtymään kaikilla aluetasoilla. Samalla maakunnan keskinäisriippuvuus syvenee; koko maakunnan vahva kehitys on kaikkien maakunnan osien etu.

- Miten Pohjois-Karjala pärjää tässä kilpailussa suhteessa muihin maakuntiin ja muihin suuriin kaupunkeihin? Miten maakunnasta onnistutaan luomaan yhtenäinen ja yhteistä etua ajava alue, joka pystyy tuomaan esille vahvuutensa tässä kilpailussa ja näyttämään uskottavasti, että maakunnassa korjataan ja vastataan alueen haasteisiin? Miten maakunnan kuntien yhteistyötä niin työmarkkinoiden kuin muun elinvoiman näkökulmasta onnistutaan syventämään, jotta koko maakunta kykenee vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin toimintaympäristössä, jossa ei niinkään kilpailla naapurikuntien kanssa vaan esimerkiksi suurten kaupunkiseutujen tai rannikon maakuntien kanssa?